

XXI MIĘDZYNARODOWA I OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA ONCOMASTYCZNA

(KAZIMIERZ DOLNY 4–6 PAŹDZIERNIKA 2018 R.)

W dniach 4–6 października 2018 roku w Kazimierzu Dolnym odbyła się XXI Międzynarodowa i Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna pt. „Terminologia onomastyczna — Nazwotwórstwo”. Organizatorami konferencji byli: Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Sekcja Onomastyczna Komitetu Językoznawstwa PAN, Komisja Onomastyki Słowiańskiej przy Międzynarodowym Komitecie Słowistów, Towarzystwo Miłośników Języka Polskiego. Udział w konferencji wzięło 92 naukowców z kraju i z zagranicy (Białoruś, Chorwacja, Czechy, Litwa, Macedonia, Rosja, Słowacja, Węgry, Włochy, Ukraina). Referaty wygłoszono w językach słowiańskich oraz angielskim i francuskim.

Warto podkreślić, że temat konferencji wzbudzał duże zainteresowanie, o czym może świadczyć żywa dyskusja (ponad 400 głosów). Oprócz referatów w konferencji uczestniczyło szerokie grono naukowców oraz, co bardzo cieszy, studenci polonistyki i slawistyki UMCS.

Obrazy toczyły się na sesjach plenarnych i w sekcjach.

Posiedzenie plenarne otworzyła Barbara Czopek-Kopciuch z IJP PAN w Krakowie referatem pt. „Jeszcze o konieczności uporządkowania polskiej terminologii onomastycznej”. Autorka przedstawiła dotychczasowe pomysły uporządkowania i ujednoczenia polskiej terminologii onomastycznej, zwróciła także uwagę na potrzebę wspólnych działań w tym zakresie z przedstawicielami innych dziedzin, którzy posługują się terminologią onomastyczną. Następnie Artur Gałkowski z Uniwersytetu Łódzkiego przedstawił referat pt. „Przegląd międzynarodowych ujęć terminologii onomastycznej”. W swoim wystąpieniu powołał się na historyczne i współczesne prace naukowe oraz próby ujęcia terminologii onomastycznej w postaci słowników, glosariuszy, zestawień, a także opracowań online. Referent przedstawił wyniki analizy konfrontacyjnej uznanych i dyskusyjnych propozycji terminologicznych. Referat Rudolfa Šramka z Uniwersytetu im. T. G. Masaryka w Brnie pt. „Model obecného konceptu a struktury onomastyky” miał charakter teoretyczny i dotyczył ogólnej koncepcji w podejściu do nazw własnych. Elena Berezowicz z Uralskiego Uniwersytetu Federalnego w Jekaterynburgu w referacie pt. „Топонимия в заговорях Русского Севера: этнолингвистический и этимологический анализ” połączyła opis etnolingwistyczny z analizą etymologiczną nazw miejscowych pochodzących z północnej części Rosji.

Podczas trzech dni obrad referenci poruszali szerokie spektrum problemów zgodnych z tematyką zawartą w tytule konferencji. Były to m.in. zagadnienia związane z refleksją metaonomastyczną w zakresie polskiej terminologii stosowanej do nazw własnych, np. Urszuli Bijak („Rozwój polskiej terminologii toponomastycznej”) i Halszki Górny („Polska terminologia antroponomastyczna — ku systematyzacji i normalizacji”). Referenci z zagranicy dzielili się wynikami badań oraz spostrzeżeniami dotyczącymi opisywanej dyscypliny naukowej we własnych krajach, zwracali uwagę na problemy rozwoju terminologii onomastycznej. Zagadnienia terminologiczne podjęli w swoich wystąpieniach Pavol Odaloš („Systémy a typy terminológií proprií”) i Andrea Bölcskei („Modern terminological approaches within Hungarian Onomastics”). Rozważania na temat terminologii antroponomastycznej (w języku chorwackim) zawierał także referat zgłoszony przez Anđelę Frančić pt. „Iz hrvatske onomastičke terminologije — imenska i(li) antroponimijska formula”. Z dużym zainteresowaniem spotkały się referaty opisujące problemy związane z leksykologią i leksykografią

onomastyczną, które wygłosili Mieczysław Balowski, Mariann Sliz i Natalia Wasiljewa. Kwestia nazwotwórstwa była poruszana w aspekcie teoretycznym (por. Pavel Štěpán, Gabriel Rožai), częściej jednak w aspekcie analizy materiału reprezentującego różne klasy onimiczne lub wyróżniającego się ze względu na swoją językową lub kulturową specyfikę, jak w przypadku referatu Ireny Kałużyńskiej pt. „Nazwotwórstwo w języku chińskim”, która omówiła najczęściej wykorzystywane strategie tworzenia nazw własnych w języku chińskim.

Przedmiotem wielu referatów była szeroko pojęta problematyka **antroponimiczna**. Lubow Ostasz na podstawie materiału imion dzieci urodzonych w Czechach pod koniec XX i na początku XXI wieku zbadała imiona męskie oraz żeńskie, które zawierają cechy wskazujące na ich przynależność do antroponimii ukraińskiej, Zenon Lica w referacie pt. „Nazwiska mieszkańców Gołdapi na podstawie Ortsatlas des Kirchspiels „Alte Kirche“ Goldap. Kreis Goldap in Ostpreußen” wskazał na różnicowanie nazw osobowych na pograniczu polsko-litewsko-niemieckim. Z kolei Piotr Złotkowski scharakteryzował antroponimię mieszczan briańskich, zwracając szczególną uwagę na nazwiska patronimiczne na *-icz*, *-(ow)icz*, *-(ew)icz*. Andrzej Sieradzki omówił modele nazwiskotwórcze w antroponimii staro- i średniopolskiej oraz wskazał na różnice w ich funkcjonowaniu na poziomie apelatywnym i antroponimicznym. Maria Trawińska w wystąpieniu pt. „Stalość i zmienność średniowiecznych nazw osobowych” podjęła próbę odpowiedzi na pytanie, czy możliwe jest wskazanie stałych elementów antroponimii średniowiecznej. Również o antroponimach średniowiecznych, a dokładnie o ich strukturze mówił Jaromir Krško. Zuzanna Wośko poruszyła problem dotyczący nazwisk pochodzących od przezwisk dwuczłonowych — na przykładzie tego typu mian omówiła kwestię istnienia wariantów nazwisk różniących się od siebie w różnym stopniu. Lubow Frolak przedstawiła antroponimię wsi Roja w obwodzie donieckim na Ukrainie. Wpływ różnych kategorii myślenia potocznego na tworzenie przezwisk wykazała Iza Matusiak-Kempa. Iwona Nobis w swoim wystąpieniu mówiła o pochodzeniu i strukturze pseudonimów polskich youtuberów, natomiast Joanna Ozimska poddała analizie pseudonimy wykorzystywane przez osoby zarejestrowane na polskich portalach randkowych w 2018 roku.

Problemów **toponimii** dotyczyły m.in. referaty gości z Białorusi — Hanny Mezenki i Iriny Hapanienki, w których autorki omówiły różne rodzaje jednostek onimicznych, wykorzystywanych do identyfikacji obiektów topograficznych znajdujących się w obrębie wsi. Referat Małgorzaty Rutkiewicz-Hanczewskiej poświęcony był historii oraz specyfice nazw miejscowych pochodzących od egzonomów. Autorka zwróciła uwagę na onimy dawne oraz te tworzone współcześnie. O polskiej toponimii od strony struktur nazwotwórczych, o problemach badawczych, z jakimi stykają się uczeni w ramach prac nad Słowiańskim Atlasem Onomastycznym, mówiła Romana Łobodzińska. Alicja Nowakowska w swoim referacie przedstawiła współczesne nazwy miejscowe, będące wynikiem procesu nazwotwórczego prowadzącego do powstania toponimów o charakterze zrostów. Urszula Wójcik opisała mechanizmy nazwotwórcze w toponimii polskiej w ujęciu diachronicznym. Paweł Swoboda w interesujący sposób przedstawił możliwości zastosowania narzędzi z obszaru GIS oraz publicznych źródeł danych w analizie onomastycznej, natomiast Wojciech Włoskowitz wystąpił z tezami do teorii uzusu toponimicznego.

Kwestie terminologiczne dotyczące **urbanonimii** pojawiały się w referacie Agnieszki Myszki, która prześledziła zmianę zakresu pojęcia *nazwa kulturowa* w literaturze dotyczącej nazw miejskich. Podobne zadanie w odniesieniu do topograficznych nazw ulic wyznaczyła sobie Ewa Oronowicz-Kida. Małgorzata Paszko zwróciła uwagę na trudności związane z klasyfikacją urbanonimów nieoficjalnych oraz towarzyszące temu dylematy terminologiczne. Problematykę nazwotwórstwa w urbanonimii podjęła w interesującym referacie Marina Gołomidowa. Natalia Boczek ukazała proces zmiany nazw ulic w ujęciu historycznym w mieście Stopnica.

Referaty dotyczące **chrematonimii** były bardzo zróżnicowane, przede wszystkim z tego względu, że odnosiły się do różnych zbiorów nazw. Joanna Kuć przedstawiła referat dotyczący ergonimów i instytucjonimów, które odczytywane są jako jednostki wtórne wobec swoich pierwowzorów w socjolektalnych odmianach języka polskiego. Danuta Lech-Kirstein przedmiotem swo-

ich rozważań uczyniła blogi kulinarne, będące źródłem bogatego materiału onimiznego, począwszy od tytułów samych blogów, aż do chrematonimów zawartych w poszczególnych zapisach, jak np. nazwy ciast, deserów, drinków itp. Z kolei referat Ewy Młynarczyk i Marty Karamańskiej dotyczył typowych i swoistych struktur nazewniczych wykorzystywanych w chrematonimii społecznościowej. Henryk Kardela swoje wystąpienie poświęcił językowemu obrazowi świata kryjącemu się za terminologią farmakologiczną — określeniami leków proponowanymi przez firmy farmaceutyczne, a także nazwami fikcyjnych leków występującymi w utworach literackich. Również referat Samuela Tomasiak poświęcony był nazwom produktów farmaceutycznych. Autorka przedstawiła wyniki analizy nazw produktów (marek własnych) oferowanych przez apteki sieciowe. Piotr Tomasiak omówił funkcję magiczną nazw własnych, w których występuje funkcja ochronna i odstraszaająca — na przykładzie nazw domowych sieci wi-fi. Do zagadnień chrematonimii marketingowej nawiązali w swoich referatach Julia Kriwoszapowa i Siergiej Gorajew, Mirosława Sagan-Bielawa oraz Patryk Borowiak. Renata Przybylska omówiła nazwy odnazaczeń, a Małgorzata Magda-Czekaj przedstawiła wybrane nazwy kamieni szlachetnych i ozdobnych.

Kilka wystąpień dotyczyło **onomastyki literackiej**. Natalia Wasiljewa oraz Irena Sarnowska-Giefing i Magdalena Graf przedstawiły referaty związane z terminologią z tego zakresu. Giorgio Sale poddał analizie onimy utworu Daniela Picouly pt. „L'enfant Leopard”. Martyna Katarzyna Gibka wygłosiła referat na temat funkcji nazw własnych w przekładzie. Justyna Groblińska na podstawie „Legendy żeglujących gór” Paola Remiza omówiła klasyfikację onimów oraz pogląd autora dotyczący relacji miejsca i nazwy, natomiast Paweł Graf omówił związki nazewnictwa i teorii literatury.

W kilku referatach omówiono nazwy własne występujące m.in. w prasie, Internecie czy grach komputerowych. Alina Naruszewicz-Duchlińska opracowała nazwy własne pojawiające się w komentarzach internetowych o charakterze hejtu, Beata Afeltowicz ukazała funkcjonowanie onimów w tekstach dziennikarskich na przykładzie materiałów z prasy lokalnej, natomiast Patrycja Herbut i Katarzyna Wasilewska w swoich referatach przedstawiły nazwy własne związane ze światem gier komputerowych.

Referaty zaprezentowane w trakcie obrad plenarnych kończących konferencję zwróciły uwagę na wiele aspektów dotyczących sposobu prowadzenia badań w języku i tekście. Tradycyjne filologiczne podejście do problemu nazw własnych zaprezentowano w referacie Władysława Makarskiego pt. „Czego nas uczy rozpoznawanie niektórych znanych i mniej znanych nazw własnych”. Niezwykle interesujące, inspirujące szczególnie badaczy młodszego pokolenia, okazało się wystąpienie Katarzyny Skowronek i Mariusza Rutkowskiego pt. „Onomastyczna analiza dyskursu”. Autorzy zaprezentowali nowatorskie podejście odwołujące się do najnowszych założeń badawczych funkcjonujących w obszarze humanistyki.

Pierwszego dnia konferencji odbyło się posiedzenie Sekcji Onomastycznej przy Komitecie Językoznawstwa Polskiej Akademii Nauk i Komisji Onomastyki Słowiańskiej przy Międzynarodowym Kongresie Sławistów. Reprezentanci ośrodków polskich i zagranicznych zapoznali uczestników konferencji z tematami prac badawczych prowadzonych w ośrodkach macierzystych. Posiedzeniu przewodniczyli: prof. Barbara Czopek-Kopciuch i prof. Artur Gałkowski.

Warto wspomnieć, że w czasie konferencji powołano do życia Polskie Towarzystwo Onomastyczne, którego celem jest m.in. wspieranie badań nad nazwami własnymi oraz promocja i upowszechnianie rezultatów badań polskich onomastów.

Organizatorzy dołożyli wszelkich starań, żeby konferencja miała szeroki wydzźwięk medialny. Służyła temu współpraca z Radiem Lublin i telewizją TVP3 Lublin. Została również utworzona strona internetowa w serwisie internetowym UMCS o adresie www.onomastyka.umcs.pl. Planowane jest dalsze prowadzenie strony internetowej, która ma służyć propagowaniu badań onomastycznych.

XXI Międzynarodowa i Ogólnopolska Konferencja Onomastyczna była okazją do zaprezentowania na forum międzynarodowym dorobku i kierunków rozwoju polskiej onomastyki. Wszystkie

wyłoszone referaty reprezentowały wysoki poziom naukowy, wzbudzały duże zainteresowanie i często wywoływały ożywioną dyskusję. Należy podkreślić, że w trakcie konferencji poruszono szereg nowych problemów, które nie były przedmiotem dotychczasowych rozważań.

Zgodnie z zapewnieniem organizatorów teksty referatów zgłoszonych na XXI MiOKO będą opublikowane w tomie pokonferencyjnym w 2020 r.

Marek Olejnik

Zakład Filologii Ukraińskiej UMCS w Lublinie
molejnik@gazeta.pl